

Bakının Əbu-Dabi qardaşı

Şərq və Qərbin kəsişməsində vahid cəbhə

Azərbaycanın paytaxtı Bakı ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin paytaxtı Əbu-Dabi arasında qardaşlaşma münasibətlərinin yaradılması haqqında anlaşma memorandumunun imzalanması əməkdaşlığın genişləndirilməsi və strateji tərəfdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu proses Bakı-Əbu-Dabi oxunun Avrasiya geosiyasetindəki çəkisini artıran, iqtisadi diversifikasiyanı sürətləndirən və enerji keçidi dövründə “yaşıl enerji” körpüsünü möhkəmləndirən strateji gedişdir.

Nəqliyyat Departamentinin sədrinin Bakıya səfəri zamanı nəqliyyat sektoruna vurğu edilməsi gələcəkdə Əbu-Dabi logistika şirkətlərinin Azərbaycandakı azad iqtisadi zonalarda, xüsusilə Ələt Azad İqtisadi Zonasında təmsilçiliklərinin artacağını və yükdaşıma idarə edilməsində rəqəmsal həllərin birgə tətbiqini vəd edir. Bu, Çindən Avropaya uzanan ticarət yolunda Bakının strateji əhəmiyyətini artırmaqla yanaşı, Əbu-Dabinin də Avrasiya bazarlarına çıxışını asanlaşdıracaq.

Sənədin siyasi çəkisi həm də ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın xarici siyasətində Körfəz ölkələri ilə əlaqələrin dərinləşməsi prioritetdir. Prezident İlham Əliyevin çoxvektorlu və balanslaşdırılmış xarici siyasət kursunda BƏƏ ilə tərəfdaşlıq Qərb və Şərq arasında körpü rolunu oynayan Azərbaycanın diplomatik manevr imkanlarını genişləndirir. Eyni zamanda, BƏƏ üçün də Cənubi Qafqazın lideri ilə yaxınlaşmaq regionda artan rəqabət mühitində mövqelərini möhkəmlətmək baxımından həyati əhəmiyyət kəsb edir. Qardaşlaşma memorandumu arxasında milyardlarla dollarlıq investisiya portfelini, siyasi həmrəylik və ortaq strateji vizyon dayanan ciddi yol xəritəsidir.

İmzalanan sənəd aşağıdakı hadisələrin baş verməsini şərtləndirəcək. Birincisi, yaxın aylarda Bakı ilə Əbu-Dabi arasında mütəmadi fəaliyyət göstərən Birgə İşçi Qrupunun yaradılması və konkret fəaliyyət planının təsdiqlənməsi gözlənilir. İkincisi, təhsil sahəsində əməkdaşlığın genişlənməsi, Bakıdakı ali məktəblərlə Əbu-Dabi universitetləri arasında tələbə və müəllim mübadiləsi proqramlarının işə düşməsi real görünür. Üçüncüsü, mədəni diplomatiya çərçivəsində Bakıda “Əbu-Dabi günləri”nin və əksinə, Əbu-Dabidə “Bakı günləri”nin keçirilməsi xalqlararası ünsiyyəti dövlətlərarası münasibətlərin səviyyəsinə qaldıracaq.

Mövcud rəziləşmənin regional təhlükəsizlik arxitekturasına təsiri də gözdə tutulmuşdur. Azərbaycan və BƏƏ-nin yaxınlaşması regionda sabitlik və inkişaf tərəfdarı olan qüvvələrin mövqeyini gücləndirir. Ermənistanla sülh prosesinin müzakirə edildiyi bir dövrdə Azərbaycanın global ölkələrlə, o cümlədən ərəb dünyasının ən nüfuzlu dövlətlərindən biri ilə əlaqələrini şaxələndirməsi, rəsmi Bakının diplomatik masadakı əlini gücləndirən amillərdən biridir.

Fevralın 11-də imzalanan Anlaşma Memorandumu Bakı ilə Əbu-Dabi arasındakı məsafəni simvolik olaraq qısaldan, siyasi-iqtisadi bağları möhkəmləndirən və gələcəyə hesablanmış strateji addımdır. Sənəd neft kapitalının insan kapitalına və texnologiyaya çevrilməsi prosesində hər iki tərəfin bir-birinə dəstək olmaq əzmini nümayiş etdirir. Qarşıdakı illərdə Bakı və Əbu-Dabinin birgə təşəbbüsləri Cənubi Qafqaz və Körfəz regionlarının integrasiyasında yeni səhifələr açacaq, “yaşıl enerji”dən tutmuş rəqəmsal iqtisadiyyata qədər geniş spektri əhatə edən layihələrin reallaşmasına təkan verəcək. Həmçinin BƏƏ şirkətlərinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə bərpə-quruculuq işlərinə daha fəal cəlb olunması üçün mənəvi və hüquqi zəmin rolunu oynayacaq.

Yusif ŞƏRİFZADƏ
XQ

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) paytaxtı Əbu-Dabinin Bələdiyyələr və Nəqliyyat Departamentinin sədri Məhəmməd Əli Əl-Şorafanın rəhbərlik etdiyi yüksək səviyyəli nümayəndə heyətinin Bakıya səfəri çərçivəsində rəsmiləşdirilən sənəd Cənubi Qafqazın lider dövləti ilə Körfəz regionunun aparıcı iqtisadi gücü arasındakı strateji tərəfdaşlığın institusional səviyyədə, yəni bələdiyyə və şəhər idarəçiliyi müstəvisində dərinləşdiyini nümayiş etdirir. Fevralın 2-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və BƏƏ Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan arasında baş tutmuş müzakirələr və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizovla keçirilən görüşdə səsləndirilən fikirlər, prosesin köklərinin dövlət başçılarının siyasi iradəsinə dayandığını sübut edir.

Bakı və Əbu-Dabi şəhərləri müvafiq olaraq Xəzər hövzəsi və Fars körfəzinin qərarvermə mərkəzləridir. Həmin mərkəzlərin “qardaşlaşması” anlayışı simvolik mənə yükündən daha çox pragmatik iqtisadi və texnoloji integrasiya hədəflərini ehtiva edir. Eldar Əzizovun qonaqlara təqdim etdiyi, ərəb dilinə tərcümə olunmuş “Vətən müharibəsi tarixi. Şəxsiyyət faktoru” kitabı da Azərbaycanın regionda yaratdığı yeni reallıqların ərəb dünyasında da qəbul edilməsi, 44 günlük müharibənin nəticələrinin və liderlik faktorunun dost ölkələrdə təbliği baxımından müstəsna əhəmiyyət daşıyır. Məhəmməd Əli Əl-Şorafanın Bakıdakı inkişaf tempini, şəhər idarəçiliyinin effektivliyini yüksək qiymətləndirməsi və “iki paytaxtın bir-birindən öyrənəcəyi çox şey var” deməsi gələcək əməkdaşlığın qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinə əsaslanan bərabərhüquqlu tərəfdaşlıq olacağından xəbərdar verir.

Ən maraqlı məqam imzalanmış sənədin hansı praktiki nəticələr doğuracağı və prosesdən sonra nələrin baş verəcəyidir. İlk növbədə, şəhər idarəçiliyi sahəsində rəqəmsal transformasiya təcrübəsinin mübadiləsi gözlənilir. Məlumdur ki, Əbu-Dabi “Smart

City” konsepsiyalarının tətbiqində global liderlərdən sayılır və Bakı şəhərinin Baş Planının icrası prosesində süni intellektə əsaslanan nəqliyyat idarəetmə sistemlərinin, kommunal xidmətlərin avtomatlaşdırılmasının və ekoloji monitorinq şəbəkələrinin qurulmasında həmin texnologiyalardan istifadə edilməsi ehtimalı olduqca yüksəkdir. Memorandum, həmçinin, şəhər nəqliyyatı infrastrukturunun optimallaşdırılması istiqamətində birgə layihələrə zəmin yaradaçaq. Xüsusilə, Bakıdakı tıxac probleminin həllində Əbu-Dabinin çoxzolaqlı yollar və intellektual işıqfor sistemləri ilə bağlı təcrübəsi tətbiq edilə bilər. Digər tərəfdən, Bakı özünün tarixi memarlıq irsinin qorunması, şəhərsalma estetikası və yaşıllıq zonalarının salınması sahəsindəki unikal təcrübəsini Əbu-Dabi ilə bölüşərək səhralıq iqlimində urbanizasiya problemlərinin həllinə töhfə verə bilər.

Lakin məsələnin strateji tərəfi enerji keçidi və “yaşıl enerji” dəhlizləridir. Azərbaycan və BƏƏ ənənəvi neft-qaz ixracatçısı olsalar da, bərpaolunan enerji mənbələrinə keçid prosesində global liderlər sırasındadırlar. BƏƏ-nin “Masdar” şirkətinin Azərbaycanda həyata keçirdiyi nəhəng günəş və külək enerjisi layihələri Bakı və Əbu-Dabi arasındakı əlaqələrin əsas sütununu təşkil edir. İmzalanan memorandum şəhər səviyyəsində enerji səmərəliliyi, binaların istilik izolyasiyası və ictimai nəqliyyatın elektrifikasiyası kimi “yaşıl təşəbbüs”lərin sinxronlaşdırılmasına imkan verəcək. Bakı və Əbu-Dabi neft erasından sonrakı dövrə hazırlıq mərhələsində olan meqapolislər kimi, davamlı inkişaf modellərini birlikdə formalaşdırmaq niyyətindədir.

Digər məqam Orta Dəhliz layihəsidir. Əbu-Dabi limanlarının logistik imkanları ilə Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının (Ələt) potensialının əlaqələndirilməsi Şərq-Qərb ticarət döviyyəsində hər iki şəhərin hab rolunu gücləndirəcək. Bələdiyyələr və